

IQTISODIYOTDA QO'LLANILADIGAN AMALIY DASTURIY MAHSULOTLAR

Mirzakarimov Baxtiyor A7bdusalomovich

"University of economics and pedagogy"NOTM,

"Iqtisodiyot" kafedrası v/b professor +998905442766

baxtiyormirzakarimov19@gmail.com.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiyot axborot texnologiyalarisiz tasavvur etib bo'lmaydigan murakkab tizimga aylangan. Korxonalar, moliyaviy institutlar, davlat tashkilotlari va tadbirkorlik subyektlari faoliyatida katta hajmdagi ma'lumotlar bilan ishlash, ularni qayta ishlash va tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Ana shu jarayonlarni samarali tashkil etishda amaliy dasturiy mahsulotlar muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi. Ular iqtisodiy jarayonlarni rejalashtirish, nazorat qilish, tahlil etish hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim rol o'ynaydi.

Amaliy dasturiy mahsulotlar iqtisodiyotning turli sohalarida qo'llanilib, ish unumdorligini oshiradi, vaqt va resurslarni tejaydi hamda inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytiradi. Shu sababli iqtisodchilar va menejerlar uchun bunday dasturlarni bilish va ulardan samarali foydalanish muhim kasbiy ko'nikma hisoblanadi.

Amaliy dasturiy mahsulotlar tushunchasi va ahamiyati

Amaliy dasturiy mahsulotlar foydalanuvchining aniq amaliy vazifalarini bajarishga mo'ljallangan dasturlar majmuasidir. Iqtisodiyot sohasida bunday mahsulotlar moliyaviy hisob-kitoblar, buxgalteriya hisobi, rejalashtirish, iqtisodiy tahlil, prognozlash va boshqaruv faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun xizmat qiladi.

Ularning asosiy ahamiyati shundaki, murakkab matematik va iqtisodiy hisoblashlar avtomatlashtiriladi, ma'lumotlar yagona tizimda saqlanadi va tezkor qayta ishlanadi. Natijada iqtisodiy faoliyat shaffofligi oshadi va qaror qabul qilish jarayoni sifat jihatidan yaxshilanadi.

Iqtisodiy hisob-kitoblar uchun mo'ljallangan dasturlar

Iqtisodiyotda keng qo'llaniladigan amaliy dasturiy mahsulotlar qatoriga elektron jadvallar bilan ishlashga mo'ljallangan dasturlar kiradi. Bunday dasturlar yordamida daromad va xarajatlar tahlili, moliyaviy rejalashtirish, balans tuzish va statistik hisob-kitoblar amalga oshiriladi.

Elektron jadvallar iqtisodchilar uchun qulay interfeysga ega bo'lib, formulalar, diagrammalar va tahliliy vositalar yordamida ma'lumotlarni vizual

ko'rinishda taqdim etish imkonini beradi. Bu esa murakkab iqtisodiy jarayonlarni tushunishni osonlashtiradi.

Buxgalteriya va moliyaviy hisob dasturlari

Buxgalteriya hisobi iqtisodiy faoliyatning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu sohada qo'llaniladigan amaliy dasturiy mahsulotlar xo'jalik operatsiyalarini ro'yxatga olish, moliyaviy hisobotlarni shakllantirish va soliq hisobini yuritishga xizmat qiladi.

Moliyaviy dasturlar yordamida korxonaning moliyaviy holati tahlil qilinadi, pul oqimlari nazorat qilinadi va xarajatlar optimallashtiriladi. Natijada moliyaviy intizom mustahkamlanadi va korxona barqarorligi ta'minlanadi.

Boshqaruv va rejalashtirish tizimlari

Iqtisodiyotda boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonini qo'llab-quvvatlovchi dasturiy mahsulotlar alohida ahamiyatga ega. Bunday tizimlar strategik va operativ rejalashtirish, resurslarni taqsimlash va ishlab chiqarish jarayonlarini muvofiqlashtirishga yordam beradi.

Boshqaruv dasturlari turli bo'limlar o'rtasida axborot almashinuvini yaxshilaydi va yagona axborot makonini yaratadi. Bu esa tashkilot faoliyatining uzluksiz va samarali bo'lishiga xizmat qiladi.

Iqtisodiy tahlil va prognozlash dasturlari

Iqtisodiy tahlil va prognozlash iqtisodiyot fanining muhim yo'nalishlaridan biridir. Amaliy dasturiy mahsulotlar yordamida statistik ma'lumotlar chuqur tahlil qilinadi, tendensiyalar aniqlanadi va kelajakdagi iqtisodiy holat bo'yicha xulosalar chiqariladi.

Bunday dasturlar iqtisodiy modellashtirish, regressiya tahlili va ssenariylarni baholash imkonini beradi. Natijada iqtisodiy qarorlar ilmiy asoslangan holda qabul qilinadi.

Bank va moliya sohasida qo'llaniladigan dasturlar

Bank va moliya tizimida axborot texnologiyalarining o'rne nihoyatda muhimdir. Amaliy dasturiy mahsulotlar kreditlash, to'lovlarni amalga oshirish, mijozlar bilan ishlash va risklarni boshqarish jarayonlarini avtomatlashtiradi.

Moliya sohasida qo'llaniladigan dasturlar tezkorlik va aniqlikni ta'minlab, moliyaviy operatsiyalarning xavfsizligini oshiradi. Bu esa bank tizimiga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi.

Davlat iqtisodiy boshqaruvida dasturiy mahsulotlar

Davlat iqtisodiy siyosatini amalga oshirishda ham amaliy dasturiy mahsulotlardan keng foydalaniladi. Budjetni rejalashtirish, soliq tushumlarini nazorat qilish va ijtimoiy dasturlarni boshqarish jarayonlari axborot tizimlari orqali olib boriladi.

Davlat boshqaruvida qo'llaniladigan dasturlar ochiqlik va hisobdorlikni ta'minlaydi, shuningdek, iqtisodiy jarayonlarni markazlashtirilgan holda boshqarish imkonini yaratadi.

Amaliy dasturiy mahsulotlardan foydalanishning afzalliklari

Iqtisodiyotda amaliy dasturiy mahsulotlardan foydalanish bir qator afzalliklarga ega. Ular mehnat unumdorligini oshiradi, vaqtni tejaydi va iqtisodiy jarayonlarning aniqligini ta'minlaydi. Shuningdek, katta hajmdagi ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish imkoniyati yaratiladi.

Bundan tashqari, dasturiy mahsulotlar inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytiradi va boshqaruv qarorlarining sifatini oshiradi. Natijada iqtisodiy faoliyat samaradorligi yuqori darajaga ko'tariladi.

Bugungi kunda iqtisodiy jarayonlar tezkorlik, aniqlik va samaradorlikni talab etadi. Bozor munosabatlarining rivojlanishi, raqobat muhitining kuchayishi hamda axborot oqimining ortishi iqtisodiy faoliyatni zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etishni taqozo etmoqda. Ana shunday sharoitda amaliy dasturiy mahsulotlar iqtisodiyotning ajralmas qismiga aylanib bormoqda.

Amaliy dasturiy mahsulotlar iqtisodiy axborotni yig'ish, qayta ishlash, saqlash va tahlil qilish jarayonlarini avtomatlashtiradi. Ular yordamida iqtisodiy subyektlar o'z faoliyatini samarali rejalashtiradi va asoslangan boshqaruv qarorlarini qabul qiladi.

Amaliy dasturiy mahsulotlarning mohiyati

Amaliy dasturiy mahsulotlar foydalanuvchilarning muayyan amaliy vazifalarini bajarishga mo'ljallangan dasturlar majmuasidir. Iqtisodiyot sohasida bunday dasturlar moliyaviy hisob, tahlil, prognozlash, rejalashtirish va boshqaruv jarayonlarida keng qo'llaniladi.

Ularning asosiy vazifasi iqtisodiy jarayonlarni soddalashtirish, hisob-kitoblarni tezlashtirish va axborot aniqligini ta'minlashdan iborat. Shu orqali iqtisodiy faoliyatning samaradorligi sezilarli darajada oshadi.

Iqtisodiy ma'lumotlarni qayta ishlash dasturlari

Iqtisodiy faoliyatda katta hajmdagi ma'lumotlar bilan ishlash zarurati mavjud. Ma'lumotlarni qo'lda qayta ishlash ko'p vaqt talab qiladi va xatolarga olib kelishi mumkin. Amaliy dasturiy mahsulotlar esa bu jarayonni avtomatlashtirib, iqtisodchilarga qulay imkoniyatlar yaratadi.

Bunday dasturlar yordamida ma'lumotlar tizimlashtiriladi, tahlil qilinadi va vizual shaklda taqdim etiladi. Bu esa iqtisodiy holatni tez va aniq baholash imkonini beradi.

Korxona faoliyatini boshqarishda dasturiy vositalar

Korxona faoliyatini samarali boshqarish uchun ishonchli va tezkor axborot muhim ahamiyatga ega. Amaliy dasturiy mahsulotlar ishlab chiqarish,

ta'minot, savdo va moliyaviy jarayonlarni yagona tizimda boshqarishga yordam beradi.

Boshqaruv dasturlari korxona ichidagi axborot almashinuvini yaxshilaydi, resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlaydi va strategik rejalashtirish jarayonini qo'llab-quvvatlaydi.

Moliyaviy tahlil va rejalashtirish dasturlari

Moliyaviy tahlil iqtisodiy faoliyatning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Amaliy dasturiy mahsulotlar yordamida moliyaviy ko'rsatkichlar tahlil qilinadi, xarajatlar va daromadlar rejalashtiriladi hamda moliyaviy barqarorlik baholanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, iqtisodiyotda qo'llaniladigan amaliy dasturiy mahsulotlar zamonaviy iqtisodiy tizimning ajralmas qismi hisoblanadi. Ular hisob-kitoblar, tahlil, rejalashtirish va boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirib, iqtisodiy faoliyatni yanada samarali qiladi. Amaliy dasturiy mahsulotlardan oqilona foydalanish iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri bo'lib, mutaxassislarning kasbiy malakasini oshirishda ham katta ahamiyatga ega. Kelajakda iqtisodiyotning barcha sohalarida bunday dasturlarning roli yanada ortib borishi kutiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Gujarati, D. N., Porter, D. C. Basic Econometrics. — McGraw-Hill Education, 2009. (EViews, Stata va boshqa ekonometrik dasturlar bilan ishlash asoslari)
2. Wooldridge, J. M. Introductory Econometrics: A Modern Approach. — Cengage Learning, 2016.
3. Maddala, G. S. Introduction to Econometrics. — Wiley, 2001.
4. Studenmund, A. H. Using Econometrics: A Practical Guide. — Pearson, 2017.